

Nézőpontok: az egészségügyi szakemberhiány narratívái a szakpolitika és az egészségügyi dolgozók véleménye alapján

Fabula Szabolcs – Ilcsikné Makra Zsófia – Pál Viktor

SZTE TTIK Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszék

MRTT XIX. Vándorgyűlése
2021. november 4-5., Budapest

Az előadás a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) finanszírozásával, „A magyar egészségügyi szakemberek migrációjának földrajzi vonatkozásai” (pályázati azonosító: 124938) c. projekt keretében valósul meg.

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

Gazdaság- és
Társadalomföldrajz
Tanszék

Bevezetés

- Az egészségügyi szakemberek hiánya globális jelenség (Buchan 2002; WHO 2016; Liu et al. 2017; Scheffler et al. 2018)
- A hiány lehet abszolút és/vagy relatív: ez függ pl. léptéktől, területi egységtől, szakmacsoporttól
- Az okok sokrétűek: pl. felsőoktatás kibocsátása, migráció, pályaelhagyás

WHO régió	2013	2030	Becsült változás
Afrika	768 647	661 859	-106788
Amerika	-441 453	-2 545 753	-2104300
Kelet-mediterrán térség	-367 080	-1 590 107	-1223027
Európa	-1 485 607	-1 355 508	130099
Délkelet-Ázsia	-192 067	-2 038 195	-1846128
Nyugat-csendes-óceáni térség	-4 838 663	-8 633 507	-3794844
World	-6 556 223	-15 501 211	-8944988

Egészségügyi dolgozók becsült többlete(+)/hiánya(-)

Forrás: Liu et al. (2017)

Kutatási kérdések

Q1: A magyarországi szakpolitikai dokumentumokban milyen kontextusban jelenik meg az egészségügyi szakemberhiány?

Q2: Milyen okokra vezeti vissza a szakpolitika az egészségügyi szakemberhiányt?

Q3: Milyen intézkedéseket tart szükségesnek a szakpolitika az egészségügyi szakemberhiány kezelésére?

Q4: A praktizáló egészségügyi szakemberek narratíváiban miként jelenik meg a szakemberhiány problémája?

A kutatás során alkalmazott módszerek

- Szakpolitikai dokumentumok
 - Országos szintű dokumentumok
 - 2 típus: egészségügyi szakpolitikai, területi politikai
 - Kvalitatív elemzés: „hiány” és kapcsolódó fogalmak keresése a szövegben, szövegkontextus vizsgálata

- Félig strukturált **interjúk (58 db)**
 - Magyar orvosok, fogorvosok és szakdolgozók (62 fő)
 - 36 orvos és fogorvos, 22 egyéb egészségügyi dolgozó
 - 23 férfi, 31 nő, 4 házaspár
 - 2019 és 2020 folyamán
 - Interjúk: személyesen, online, telefonon
 - Kapcsolatokon keresztül és hólabda módszerrel

eddig csak Magyarországon dolgozott (*maradó*)

jelenleg külföldön dolgozik (*kivándorolt*)

Magyarországon, majd külföldön dolgozott, de visszatelepült Magyarországra (*visszavándorolt*)

egyéb, például külföldön született és dolgozott is, de most a magyarországi egészségügyi rendszerben dolgozik (*bevándorolt*)

Pályaelhagyó

Eredmények

Szakpolitikai dokumentumok: az egészségügyi szakemberhiány narratívája

Abszolút és relatív hiány (pl. regionális egyenlőtlenségek)

„Az egészségügyi dolgozók elvándorlása napjainkban már megállt. ... Javul a tartósan betöltetlen praxisokban a háziorvosi szolgáltatás hozzáférhetősége. ... A felújított infrastruktúra megfelelő munkakörnyezetet biztosít az egészségügyi dolgozók számára, így ágazat munkaerő-megtartó képessége fokozódik.”
(Egészséges Magyarország 2021-2027)

„Az EU átlagához képest Magyarországon kevesebb orvos és kevesebb nővér van. A munkaerőhiányt súlyosbította az egészségügyi munkaerő elöregedése és sok orvos (főleg szakorvos) kivándorlása, amely felgyorsult az ország 2004-es EU-csatlakozása után.” (Magyarország RRF-tervezet)

Utánpótlásképzés problémái

A dokumentumokban megfogalmazott szakpolitikai intézkedések

- Bérfejlesztés
- Támogatási programok, ösztöndíjak
- Munka- és életkörülmények
- Képzések, továbbképzések
- Munkaterhelés csökkentés (csökkentés modell)
- Pályaorientációs intézkedések

„...az egészségügyi humán erőforrás megerősítése többek között a hiányzó szakemberek biztosításával, korszerű képzésekkel, továbbképzésekkel, a munkakörülmények javítása, a szakdolgozók munkaterhelésének csökkentésével és életkörülményeinek javításával az életpálya modell kialakítása révén.” (EFOP PLUSZ tervezet)

Az interjúalanyok véleménye

Egészségügyi szak

„...hogya mondjuk Borsod-Abaúj-Zemplén megyébe elmennénk bármelyik kórházba, akár megyeibe akár városiba, ott szerintem egy darab sebész rezidens sincsen, tehát pont ezért tök jó tárgyalási pozícióba lehet kerülni.” (férfi, sebész, Budapest, visszavándorolt)

Elvándorlás

„Olaszországban feleannyi kórházi ágy van tízezer emberre, mint Magyarországon... szóval én nem vagyok benne biztos, hogy itt olyan rossz a helyzet.” (férfi, fogorvos, Szeged, bevándorolt)

Rossz dolog-e a kivándorlás?

„Tehát, szerint az, hogy migráció van, az nem baj. Egyensúlyi migráció az nem probléma. Tény és való, hogy egy jó pár szakembert elvesztünk ezáltal, de azért vannak, akik visszajönnek.” (férfi, szemész, Budapest, visszavándorolt)

Az interjúalanyok véleménye

„Azért is van orvoshiány, legalábbis én így érzem, mert a végzett orvosok nagy része nagyobb juttatásra, nagyobb fizetésre, nagyobb elismerésre vágyik.” (férfi, gyermekorvos, Budapest, bevándorolt)

Kiszámíthatatlanság
(pl. karrier)

Munkahelyi légkör

A szakemb

„Magyarországon 12 betegre jut 2 nővér, és éjszaka meg csak egy. Az intenzív osztályon. ...megváltozott a szakma, Magyarország 50 évvel ezelőtti szerkezetben dolgozik, és ... filléreskedés is van, nincs WC-papír, nincs szalvéta, nincs semmi.” (férfi, sebész, Budapest, visszavándorolt)

„Nem vagyunk megbecsülve, semmi, tehát hogy azt érzem mindig, hogy mindig rajtunk nővéreken csattan minden.” (nő, ápoló, Budapest, visszavándorolt)

Állás (pl. magán vs. állami eü.)

Összefoglalás

- A szakpolitikai dokumentumok és az interjúalanyok szakemberhiánnyal kapcsolatos narratívái sok tekintetben megegyeznek (a hiány ténye, fő okok).
- Ami viszont különbözik: az egészségügyön belüli hierarchia, egyenlőtlen hatalmi viszonyok mint elvándorlást, pályaelhagyást elősegítő tényező megítélése.
- Területiség: mindkét esetben sokrétű; az interjúkban a regionális különbségek helyett hangsúlyosabb a településhierarchia jelentősége.

Köszönjük a megtisztelő figyelmet!

eszmob.hu

www.researchgate.net/project/Geographical-aspects-in-the-migration-of-Hungarian-healthcare-professionals

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

Az előadás a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) finanszírozásával, „A magyar egészségügyi szakemberek migrációjának földrajzi vonatkozásai” (pályázati azonosító: 124938) c. projekt keretében valósul meg.